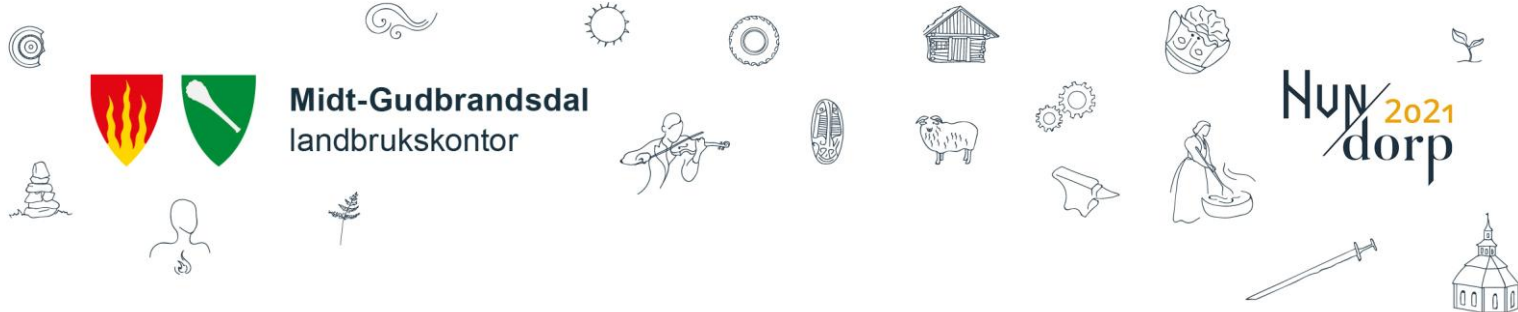

Egen adresseliste

Deres ref.:

Vår ref.: 26/13027

Dato: 21.08.2026

Høringsnotat - Sør-Fron kommune

Innledning

Landbruks- og matdepartementet fastsatte 26.06.26 endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst. Endringene er gjort i sammenheng med at ny Viltressurslov skulle tre i kraft fra 01.07.26 og at det etter viltressursloven § 26 første ledd er forbudt å bruke restlysfosterkende og termiske siktemidler.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a fjerde ledd åpner for at kommunen kan åpne for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort. Formålet er å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet. Bruken av restlysfosterkende og termiske siktemidler skal begrenses til jakt i åpent terreng og kommunen skal vurdere behov for videreføring av forskriften hvert femte år.

Forskriften kan leses i sin helhet her:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2002-03-22-313/KAPITTEL_8#%C2%A729a

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har utarbeidet en veileder til kommunene ved fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort. Denne vil være sentral for kommunen under vurderingen og eventuell utarbeidelse av forskrift. Lenke her:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/forvaltning/alle-veivisere-for-jakt-og-fangst/forvaltning-av-hjortevilt/fastsettelse-av-lokal-forskrift-for-apning-for-bruk-av-restlysfosterkende-og-termiske-siktemidler-til-jakt-pa-hjort>

Saksopplysninger

LMD skriver mellom annet følgende i veilederen:

Vilkår for å fastsette forskrift

Kommunen kan etter forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a åpne for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort dersom formålet er å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet. Myndigheten er lagt til kommunen som lokal viltmyndighet, fordi kommunen har best forutsetninger for å vurdere lokale

bestandsforhold, skadeomfang og behovet for slike tiltak. En eventuell forskrift vil gjelde for hele kommunen, selv om utfordringene som begrunner forskriften kan være begrenset til enkelte områder.

Definisjon av åpent terreng

Bruken av termiske siktemidler skal avgrenses til åpent terreng. Åpent terreng er definert i forarbeidene til endring av viltloven (prop. 149 L (2020-2021 s. 16)):

Med «åpent terreng» menes her terreng som stort sett er fritt for hindringer som bygninger og trær. Eksempler på dette er åker, eng og beitemark. Det kan også være åpne arealer på skogsmark, som hogstflater, naturlige åpninger uten høyt feltsjikt- og buskvegetasjon og områder der skogen er høystammet og glissen.

Sammenheng med kommunale målsettinger og annen virkemiddelbruk

Bruk av termiske siktemidler bør ses i sammenheng med kommunens øvrige hjorteviltforvaltning og fastsatte bestandsmål. Landbruksdirektoratet legger til grunn at kommunen må ha vedtatte mål for hjortebestanden før det kan åpnes for bruk av slike siktemidler. Tiltaket er ment som et virkemiddel for å redusere eller stabilisere en for høy bestand som medfører skade på natur- eller samfunnsinteresser, og er derfor ikke forenlig med mål om bestandsvekst.

Ved vurderingen bør kommunen dokumentere omfanget og den geografiske fordelingen av skader fra hjort, samt hvilke andre forvaltningstiltak som allerede er tatt i bruk for å redusere problemene. Samtidig bør kommunen legge vekt på at økt avskyting skjer på en måte som ivaretar en bærekraftig bestand med naturlig kjønns- og alderssammensetning.

Landbruksdirektoratet anbefaler også at kommunen systematisk registrerer og dokumenterer skader fra hjort, slik at utviklingen kan følges over tid og danne grunnlag for framtidige vurderinger av forskriften.

Vurderingskriteriene for kommunen

For å kunne fastsette lokal forskrift om bruk av termiske siktemidler må kommunen kunne begrunne at tiltaket er nødvendig for å avverge eller redusere alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet av hjort. Alvorlig skade omfatter både eksisterende og påregnelige framtidige skader, og vurderingen skal bygge på utvikling over tid heller enn enkelthendelser.

Kommunen må foreta en samlet og dokumentert vurdering av bestandssituasjonen og skadeomfanget. Dersom konkrete data mangler, må kommunen gjøre faglige skjønnsmessige vurderinger og beskrive grunnlaget for disse. Det er også viktig å synliggjøre geografiske forskjeller i skadeomfang og involvere berørte aktører gjennom høring.

Følgende forhold kan inngå i vurderingen:

- Bestandstetthet og bestandsutvikling, basert på blant annet fellingsstatistikk, sett hjort-data, tellende areal og andre bestandsregistreringer.
- Bestandsmessige forhold, som utvikling i slaktevekter, kalveproduksjon, kjønnsfordeling og alderssammensetning, som kan indikere at bestanden er for stor i forhold til beiteressursene.
- Skader på jordbruk, herunder dokumenterte eller gjentatte beiteskader på eng- og beitearealer som medfører økonomiske tap for landbruket.

- Skader på skogbruk, særlig barknag i granbestand og beiteskader i ungskog og foryngelsesfelt som gir økonomiske eller produksjonsmessige konsekvenser.
- Påvirkning på naturmangfold, dersom høy bestandstetthet fører til dokumenterte eller sannsynlige negative effekter på vegetasjon, treslag eller andre naturverdier.
- Trafikksikkerhet og hjortepåkjørsler, der gjentatte påkjørsler over tid kan indikere at bestandstetthet medfører betydelige samfunnsmessige kostnader og risiko.

Dersom flere av disse forholdene peker i samme retning, styrker det grunnlaget for å konkludere med at alvorlig skade foreligger eller kan forventes, og dermed for å åpne for bruk av termiske siktemidler som et forvaltningsverktøy.

Kommunens handlingsrom i forskriften

Kommunens handlingsrom er begrenset til å avgjøre om det skal åpnes for bruk av restlysførsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort. Dersom kommunen vedtar en slik forskrift, gjelder åpningen for hele kommunen, selv om skadeomfanget er størst i enkelte områder. Forskriftshjemmelen kan eksempelvis formuleres slik:

§ X - XXX kommune åpner for bruk av restlysførsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort i åpent terreng for å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet.

Kommunen kan ikke fastsette tilleggsvilkår som begrenser bruken til bestemte deler av kommunen, tidsperioder eller bestemte kjønns- og aldersgrupper av hjort. Slike begrensninger ligger utenfor forskriftshjemmelen.

Bestemmelsen kan innarbeides i kommunens eksisterende forskrift om hjortejakt, minsteareal og fellingsavgift. Utarbeidelse og vedtak av forskriften skal følge de alminnelige reglene i forvaltningsloven, herunder krav til høring og saksbehandling. Landbruksdirektoratet anbefaler at direktoratet og fylkeskommunen mottar høringsdokumentene til orientering.

Vurdering etter fem år

Dersom skadevirkningene reduseres, vil det etter hvert ikke være grunnlag for å videreføre unntaket om bruk av termiske siktemidler. Kommunene skal derfor gjøre en ny vurdering av behovet hvert femte år. Kopi av vurderingen skal sendes til Landbruksdirektoratet. Vurderingene kan også sendes til fylkeskommunene som regional viltmyndighet. Vurderingen kan gjøres i sammenheng med rullering av de kommunale målene for hjorteforvaltningen. Dette på bakgrunn av at vurderingene som skal gjøres knyttet til om det skal åpnes for bruk av termiske siktemidler også er en del av det som bør vurderes i de kommunale målene jf. hjorteviltforskriften § 3.

Rapportering

Ved bruk av termiske siktemidler for felling av hjort er det krav om å rapportere. Ansvar ligger til jegeren eller den som registrerer felt hjort via appen Sett og Skutt eller i hjorteviltregisteret. Hvis det ikke felles hjort er det ikke krav om rapportering. Bruk av termisk spotter/håndkikkert skal ikke rapporteres.

Fakta grunnlag

Kommunedirektøren vil i dette kapittelet fokusere på vurderingskriteriene LMD har listet opp.

Sør-Fron har vedtatt kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning for perioden 2025-2028 (vedlegg 1). I dokumentet ligger det blant annet oversikt over hvordan jakta er organisert, faktaopplysninger, statistikk fra sett og skutt og fallvilt samt målsetninger både for artene i fellesskap og den enkelte art og videre mål for beiteskader og ulykker på veg og bane.

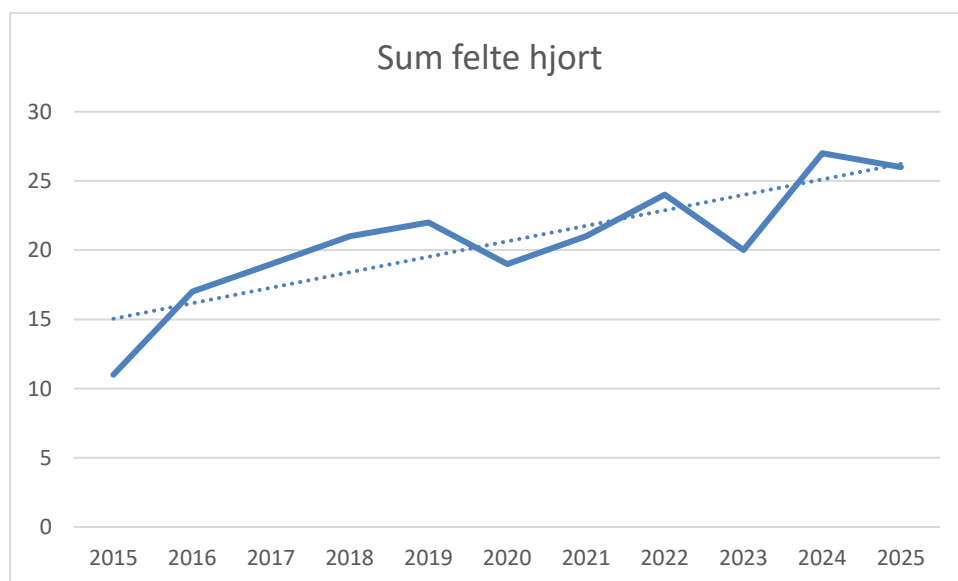
Det er til sammen 317 000 daa tellende areal som er godkjent for hjortejakt i Sør-Fron, fordelt på to større vald/bestandsplanområder og et mindre vald.

Kommunen forholder seg til hjorteviltforskriften §§ 1 og 3 ved forvaltning av hjortevilt.

Bestandsstatus hjort

Hjorteviltforvaltningen i Norge baserer seg på innsamlet data fra jegerne som blir lagt inn på Hjorteviltregisteret. Denne statistikken er det beste, og det eneste, kunnskapsgrunnlaget forvaltning har for å si noe om en bestandsstørrelse, utvikling og kjønns- og alderssammensetning. Gjennomsnittlig antall jaktdager i Sør-Fron per år registrert på hjort de siste 10 årene ligger på 430 dager. Norsk institutt for naturforskning har uttalt at antall jegerdager bør overstige 1000 og antall observasjoner over 500 for å unngå stor effekt av tilfeldigheter. De kommunale mål og retningslinjene i Sør-Fron for perioden 2025-2028 har av den årsak derfor ikke lagt til grunn statistikk på sett per jegerdag, felt per jegerdag, kolle per bukk, kalv per kolle, slaktevekter og alderssammensetning, men baserer seg på felt hjort. Kommunen er for øvrig kjent med at det foregår en del kombinasjonsjakt under elgjakta som ikke blir ført opp som jegerdager på hjort.

Av den grunn kommer ikke disse parameterne til å inngå i faktagrunnlaget kommunen bruker i dette høringsnotatet.

Figur 1.

Felt hjort i Sør-Fron har vært økende den siste 10-års perioden, og har de siste par årene vært oppe i 26-27 felte hjort. Det blir skutt flest eldre hanndyr, dernest ungdyr (med en overvekt av hanndyr), og videre en mindre andel kalv og eldre hodyr. Generelt sett er hjorten i framvekst over hele Østlandet, og Sør-Fron er sannsynligvis ikke noe unntak, jf. trendlinjen i figur 1. Fellingstallene har nesten tredoblet seg de siste 10 årene.

Kommunen sin forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr er fra 2009. Minstearealet i forskriften er fastsatt til 5000 dekar (daa) på hjort. Denne forskriften er nå under revidering og det er foreslått et nytt minsteareal på 3500 daa. Det viser tydelig utviklingen hjortebestanden har hatt de siste 20 årene. Det viser også at kommunen gjør forvaltningstiltak for å begrense utviklingen i bestanden.

Fellingstallene er relativt like på begge sider av dalføret, men med en overvekt av fellingene på østsida. Det er bratte, ulendte lier på begge sider av dalstrøket som det står mye hjort i, mens enkelte områder som Frydalen og Fossåa skiller seg ut med tanke på gode habitater for hjorten. På våren trekker hjorten inn fra blant annet disse dalene og inn på dyrka mark. Da kan det samle seg 20-30 hjort på enkelte jorder.

Kommunen sitt dokument på *Kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron 2025-2028* sier følgende om hjort:

Målsetninger for hjort

Hjortebestanden i Sør-Fron skal ikke vokse utover dagens størrelse for å unngå skader på skog og innmark. Avskytingen skal i større grad rettes mot hind for å hindre bestandsøkning. I områder med tilhold av mye hjort og risiko for beiteskader, skal rettighetshaverne ha økt fokus på felling. Jakt på innmark i perioden 1.9-24.9 bør prioriteres.

Skader på jord- og skogbruk

Det foreligger ikke dokumenterte skader på avlinger eller skog, men kommunen er godt kjent med at flere gårdbrukere sliter med høye bestander av hjort som spiser på grasmarka.

Sør-Fron er en stor jordbrukskommune, med hovedvekten på husdyr- og grovforproduksjon. I 2025 var det 137 søkere på produksjonstilskudd og totalt 38 674 dekar med grovforareal som ble driftet. Samtidig vet man at det er små marginer i jordbruket og at det derfor er veldig viktig at man kan høste det graset som blir produsert. Hjort som beiter på grasmark, kan bli en stor ekstrakostnad.

Skogbruket er viktig i Sør-Fron. I 2025 ble hogd 20 000 kubikk og plantet 205 000 planter. Skogskadene er sannsynligvis relativt små og antageligvis ikke et stort problem enda, men det er kjent at hjorten kan gjøre stor skade på plantefelt.

Påvirkning på naturmangfoldet

Kommunedirektøren er ikke kjent med at hjortebestanden har ført til skader på naturmangfoldet.

Trafikksikkerhet og hjortepåkørsler

Sør-Fron kommune har få utfordringer knyttet til påkørsler av hjort. Siden 2020 er det registrert fire hjorter som enten er funnet døde på stedet, avlivet etter sykdom eller vært gjenstand for ettersøk etter påkjørsel av motorvogn.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at faktagrunnlaget samlet sett taler for at Sør-Fron kommune bør åpne for bruk av termisk sikte ved jakt på hjort. Samtidig er det enkelte forhold som tilsier at behovet ikke er like stort som i kommuner med svært høye hjortetettheter, omfattende beiteskader eller mange trafikkulykker. Spørsmålet må derfor vurderes ut fra et føre-var-perspektiv og kommunens langsiktige mål om å holde bestanden på dagens nivå.

Hjortebestanden i Sør-Fron har økt over tid. Antall felte hjort har steget fra 11 hjort i 2015 til 27 hjort i 2024. Videre er kommunens minsteareal for hjort under revisjon, der det foreslås en reduksjon fra 5000 daa til 3500 daa. Dette illustrerer både den bestandsutviklingen som har vært, og at kommunen ser behov for mer aktiv bestandsregulering. Selv om avskytingen de siste årene har vært relativt stabil, er det lite som tyder på at bestanden er i tilbakegang. Tvert imot vurderes det som sannsynlig at hjorten fortsatt er i vekst, i tråd med utviklingen ellers på Østlandet. Det er flere leveområder i Sør-Fron som er godt egnet for hjort og klimaet vil etter hvert tilpasses hjorten i større grad enn elgen, også i Gudbrandsdalen. Data fra GPS-merkede hjort fra andre steder i landet viser at en høy andel av hjorten er trekkende. Det betyr at hjorten må forvaltes likt over kommunegrensene. Det hjelper derfor ikke om nabokommune som har større fellingstall får benytte termisk, dersom Sør-Fron ikke kan felle sin andel. Det er argument som taler for lik praksis over kommunegrensene hva gjelder bruk av termisk.

De kommunale målsettingene for hjorteforvaltningen legger til grunn at bestanden skal holdes på dagens nivå for å unngå skader på jord- og skogbruk. Samtidig er det uttrykt et ønske om økt avskyting av hind for å begrense videre bestandsvekst. Bruk av termisk sikte kan være et virkemiddel som bidrar til å nå disse målsettingene. Hjorten er særlig aktiv i skumring og mørke, og termisk teknologi kan gjøre det lettere å oppdage dyr og gjennomføre en målrettet og effektiv jakt innenfor gjeldende regelverk. Dette kan være spesielt relevant på innmark og i områder med høye hjortetettheter, der kommunen allerede ønsker økt jakttrykk.

Når det gjelder skader på jord- og skogbruk, foreligger det lite dokumentasjon på omfanget. Kommunen er imidlertid kjent med at flere gårdbrukere opplever utfordringer med hjort på grasmark. Selv om skadeomfanget ikke er tallfestet, er det rimelig å legge til grunn at en voksende hjortebestand vil kunne øke konfliktnivået mellom hjort og landbruksinteresser over tid. Det samme gjelder skogbruket. Skadene vurderes foreløpig som begrensede, men erfaringer fra andre områder viser at høye hjortebestander kan gi betydelige skader på ungsog og plantefelt. Å åpne for termisk sikte kan derfor ses som et forebyggende tiltak som bidrar til å holde bestanden innenfor ønsket nivå før skadene blir mer omfattende.

På den andre siden viser faktagrunnlaget at kommunen i dag ikke har dokumenterte beiteskader av betydning, og at utfordringene knyttet til naturmangfold og trafiksikkerhet er begrensede. Kommunen kjenner ikke til at hjorten har medført skader på naturmangfoldet, og det er registrert kun fire hjortepåkjørsler siden 2020. Dette kan tale for at dagens situasjon ikke tilsier et akutt behov for nye virkemidler. Det kan også argumenteres for at ordinære forvaltningstiltak, som økte fellingskvoter og reduksjon av minstearealet, i seg selv kan være tilstrekkelige virkemidler for å nå bestandsmålene. Det kan videre anføres at bruk av termisk sikte representerer en teknologisk utvikling som enkelte oppfatter som et brudd med tradisjonelle jaktformer. Det kan også reises spørsmål om teknologien vil føre til et økt jaktpress utover det som er nødvendig for å nå kommunens målsettinger. Samtidig må det legges til grunn at bruk av termisk sikte ikke endrer de grunnleggende kravene til sikker våpenbruk, artsbestemmelse, vurdering av skuddsituasjonen eller ettersøk. Teknologien er først og fremst et hjelpemiddel for å oppdage vilt.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering mener kommunedirektøren at fordelene ved å åpne for bruk av termisk sikte veier tyngst. Sør-Fron har en hjortebestand som har økt gjennom de siste ti årene, og kommunen har et uttalt mål om å hindre videre vekst i bestanden. Selv om dagens skadeomfang er begrenset sett kommunen under ett, er det et legitimt forvaltningsmål å forebygge framtidige utfordringer. Kommunen har konsentrerte skader på innmark i noen geografisk avgrensede områder. Termisk sikte kan bidra til mer effektiv og målrettet jakt, særlig på innmark og i områder med høy hjortetetthet, og dermed være et hensiktsmessig verktøy for å oppnå kommunens vedtatte målsettinger for hjorteforvaltningen. Det taler derfor for at Sør-Fron kommune bør åpne for bruk av termisk sikte ved jakt på hjort.

Konrad Skåravik Bryhn
miljø- og utmarksrådgiver

Anne Holsbrekken
Kommunedirektør

Godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift, iht interne rutiner.